

Slovenski dom

Str. 55

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Gospodarski načrti naše vlade

Belgrad, 9. marca. Na včerajšnji seji poslanske zbornice je vlada predložila okrog 400 postavkov k finančnemu zakonu. Ti postavki, ki jih bo skupščina najbrž sprejela že danes, vsebujejo nekatera važna določila za državo in še posebej za Slovenijo.

Vojno ministrstvo

Vojni minister je pooblaščen, da po odobritvi ministrskega sveta predpiše uredbo z zakonsko močjo o petletnem programu dela za razvoj in propagando civilnega letalstva in ravno tako po tem odobrenju predpiše uredbo o pomožnih letališčih za razvoj in zavarovanje zračnega prometa. Pri izvajanju vojaških del in pri nastanjenju vojske v obmejnih krajih državnega ozemlja v globino 20 km od državne meje v notranjost, velja glede prilastitve zemljišč in zgradb čl. 4. in 37. z. o prilastitvi zemljišč in zgradb za potrebe graditve železnice z dne 17. januarja 1880 brez oziroma na to, na katerem pravem področju države se dolo izvede.

Brez oziroma na odredbo zakona o državnem računovodstvu, je vojni minister pooblaščen, da po odobritvi ministrskega sveta more skleniti nove pogodbe z letalsko družbo d. d. Aeroput z rokom trajanja 10 let s tem, da dosedanja pogodba odprave.

Poštno ministrstvo

Po odobritvi ministrskega sveta more poštni minister pri poštni hranilnici v Belgradu najeti posojilo v znesku 10 milijonov din za graditev novih in preureditev obstoječih poštne postaje, za nabavke telefonskih naprav v tistih krajih, kjer to splošni in telefonski promet najnujnejše zahteva. Iz tega posojila se morajo v prvi vrsti dopolniti dela na poštah, zgradbah in telefonskih napravah v Splitu in Dubrovniku, v kolikor ta dela niso mogla biti dovršena iz posojila 20 milijonov din, po finančnem zakonu iz leta 1936-37.

Kmetijsko ministrstvo

Kmetijski minister je pooblaščen, da po odobritvi ministrskega sveta more iz neuporabljenih površin drž. poljedelstva iz prejšnjih let uporabiti za podpiranje zadržanih kmetij v vinorodnih krajih vsoto 5 milijonov dinarjev in za povrnitev škode na poljih po sakajski vsoti v znesku 1 milj. din.

V zvezi s čl. 52ak o kmetijskem predletu in kontrolnih postajah more ustanoviti kmetijske redne in kontrolne postaje v Sarajevu, postaje za južno kulturo v Topolici in Belju in državno mlekarstvo šolo v Škofji Loki ter žrebčarno v Ponovičah. V sporazumu s trgovskim ministrom in notranjim ministrom more brez oziroma na obstoječe zakone in druge odredbe predpisati uredbo z zakonsko močjo o ribarstvu in določiti minimalno količino, izpod katere se nekatere vrste rib in rakov ne smejo loviti. Obenem z vsemi temi odredbami sme uveljaviti tudi predpise zoper prestopke te uredbe.

Ministrstvo za gozdove in rudnike

Minister je gozdove in rudnike sme po odobritvi ministrskega sveta in po dokazani potrebi dopolniti in spremeniti posebne odredbe o bratovskih skladnicah za zavarovanje delavcev in nameščenec v podjetjih, ki spadajo pod rudarski zakon.

Gradbeno ministrstvo

Par. 11. z. o izpremenbah in dopolnitvah zakona o samoupravnih cestah z dne 10. junija 1930 se izpremeni, da se glasi takole:

okrajnih cestnih odborov imenuje in razrešuje bali na predlog okrajnega glavarja. Načelnika in njegovega namestnika volijo člani okrajnega cestnega odbora na prvi seji. Ni da bi moral biti za načelnika izvoljen župan. Načelnik in namestnik se volita za tri leta. Volitve vodi po letih najstarejši član okrajnega cestnega odbora. Za veljavnost volitev mora biti navzočih najmanj tri četrtine vseh članov okrajnega cestnega odbora in absolutna večina vseh pristojnih članov. Če se zaradi nezadostnega števila članov volitve načelnika ne morejo izvesti, so v roku 8 dni nove volitve brez oziroma na število navzočih članov. Glasovanje je tajno po listkih. Ako ob prvem glasovanju ni absolutne večine, se glasuje še enkrat. V primeru enakega števila glasov se izvolitev opravi s kocko. Proti volitvam načelnika in namestnika je dovoljena pritožba na bana v roku 8 dni.

Dovoljena je razlastitev zasebne nepremičnine, oziroma da se prizna služnostna pravica v breme zasebne nepremičnine za postavljanje in vzdrževanje elektrovišev, s pripadajočimi napravami razvodnih in transformatorskih naprav v korist države, samoupravnih in splošnih koristi, zasebnih električnih podjetij, kadar to odobri pristojna oblast. Za izvajanje razlastitve in za določanje odkupnine, ki jo mora plačati električno podjetje, se uporabljajo veljavne odredbe zakonov o razlastitvi.

Prometno ministrstvo

Prometni minister je pooblaščen, da po odobrenju ministrskega sveta v zvezi z uredbo o trasiiranju in graditvi novih železniških prog in njihovem financiranju more skleniti posojila, ozir. tozadevne pogodbe do zneska 500 milijonov dinarjev in da se odplačila za to posojilo redno vnašajo v proračun za graditev novih železnic;

da za obnovo in opremo objektov in voznega parka drž. železnice more skleniti posojilo ali opraviti nabavke in naročiti dela na kredit do zneska 400 milijonov dinarjev in da odplačevanje tega dolga prav tako vnese v proračun uprave drž. železnic;

da za izpolnitev glavnih pristanišč, ki imajo železniško zvezo, za tranzitni, domači in tuji pomorski promet more skleniti posojilo oziroma pogodbo na kredit do zneska 100 milijonov dinar-

jev in da odplačevanje tega dolga opravi iz dohodkov »Fonda za graditev in ureditev pristanišč«.

Z odobrenjem ministrskega sveta je pooblaščen, da predpiše uredbo z zakonsko močjo o organizaciji prometnega ministrstva, podrejene mu prometne službe pri drž. prometnih podjetjih.

Kontraktualni uradniki, dnevnicaarji in honorarni uslužbenci s stalnimi mesečnimi nagradami, ki so zaposleni pri drž. prometnih ustanovah, so s 1. aprilom 1937 obvezni vlagatelji »podpornega fonda pomožnega osebja v službi države«, ki je bil ustanovljen s posebno uredbo leta 1932-33. Mesečno vplačilo teh vlagateljev znaša 3% od njihovega mesečnega bruto dohodka.

Odloke o upokojitvi uslužbenec v drž. prometnih ustanovah izreka po predhodnem sporazumu s finančnim ministrom prometni minister. Odloke o upokojitvi uslužbenecv drž. železnice izreka prometni minister brez predhodnega sporazuma finančnega ministra.

Socialno ministrstvo. Ministrski svet je pooblaščen, da na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje uveljavi uredbo z zakonsko močjo o delavskih zbornicah.

Z dnevom, ko stopi ta uredba v veljavo, prenehajo veljati vse odredbe III. oddelka zakona o zavarovanju delavcev, ki se nanašajo na delavske zbornice. Dokler pa ta uredba ne stopi v veljavo, pa more minister za socialno politiko podaljšati mandat sedanjim članom samoupravnih organov v Delavskih zbornicah. Za primer, da število članov na skupščini Delavske zbornice pade pod število, ki je potrebno za pravnoveljavno sklepanje, more minister razrešiti preostale člane v njihovih dolžnostih in pri Delavski zbornici imenovati nove člane na predlog pristojnega bana, vendar po zaslišanju delavskih in nameščenjskih organizacij za tisto ozemlje. Imenovana skupščina Delavske zbornice ima iste pravice, kakor redna skupščina. Minister sme razširiti pokojninsko zavarovanje uslužbenecv po predpisih pregledanega zakona o zavarovanju delavcev in nameščenecv ter ga raztegniti na ostale kraje države, kjer do sedaj tega zavarovanja ni bilo, bodisi za vse ali

za posamezne gospodarske skupine in panoge in v ta namen izdati predpise o ustanovitvi, organizaciji in medsebojnem razmerju novih samoupravnih vršilec pokojninskega zavarovanja, kakor tudi o razmerju do Pokojninskega zavoda v Ljubljani, kateremu more zaupati izvedbo potrebnih predel za ustanovitev novih nosilcev tega razširjenega pokojninskega zavarovanja.

Zdravnikom volonterjem v državnih bolnišnicah in higienskih ustanovah se prizna polovico časa, prebitega v službi volonterja, v leta za napredovanje in pokojnino.

Za Sokolske dolgove

Minister se pooblašča, da more najeti posojilo v znesku 10 milijonov dinarjev za Zvezo Sokola kraljevine Jugoslavije, z odplačilnim rokom deset let v namen, da izvede sanacijo sokolskih dolgov. Odgovarjajoče anuitete izplačuje iz državne pomoči, ki jo Sokol prejema iz proračuna tega ministrstva.

Ta sanacija pa se mora izvesti po načrtu, ki ga bo na predlog Sokola odobril minister za telesno vzgojo naroda in finančni minister.

Ostale odredbe:

Ministrski svet se pooblašča, da more na isti način izdati uredbe z zakonsko močjo: o tisku, o združevanju, shodih in posvetih in o volitvah narodnih poslancev v narodno skupščino — in sicer v soglasju s posebnimi odbori narodnega predstavništva, ki bodo izvoljeni na način, predviden v zakonu o poslovnem redu v senatu in narodni skupščini.

Danes dopoldne ob devetih je bila kratka seja Narodne skupščine. Ko je predsednik Čirič skupščino otvoril ter se je prečital zapisnik zadnje seje, so bile prečitane še nekatere prošnje in pritožbe, ki so bile oddane posameznim odsekom. Seja je bila nato zaključena ter prihodnja sklicana za jutri ob 8 dopoldne. Seja je bila tako kratka, ker finančni odbor še ni pregledal vseh dopolnil k finančnemu zakonu.

Nacionalistična ofenziva pred Madridom

Pariz, 9. marca. Po zatišju, ki je vladalo od zavzetja Malage na španskih bojiščih, so včeraj nacionalisti začeli s splošnim napadom na madridskih frontah. Namen tega napada pred Madridom je, da bi nacionalisti prerezali mestu še zadnje zveze z zaledjem. Nacionalistični oddelki so s podporo letalstva in topništva napadli predvsem z dveh strani na južnih strani in na severu Madrida. Pri naskoku so naleteli povsod na močan, organiziran odpor mednarodnih rednih čet.

Boji so s silovito ogorčenostjo trajali včeraj ves dan in vso noč. Po zadnjih vesteh so nacionalisti dosegli povsod uspehe, zlasti pri Guadalajari, kjer so rdečo bojno črto predrl in uničili tako, da fronte na tem odseku dejansko ni več. Nacionalistične čete so s podporo tankov in letal zasledile četo, ki drži iz Madrida v Guadalajaro in napredujejo po tej cesti proti Madridu. Na tem odseku so včeraj nacionalisti prodrli 15 km naprej.

Poleg tega so nacionalisti dosegli velike uspehe na odseku pri Soriji in Sigüenci kljub trdemu odporu rednih čet. Nacionalisti so zavzeli Almadronos in nadaljevali s pohodom proti Torijosu. Na južnih frontah so tudi čete generala Varelle prešle v napad.

Sinoči so Francove čete zasledile dolino Kenares, mesto Casdejon de Henares in prišle prav do Guadalajare, za katero so sedaj hudi boji. Na cesti proti Saragosi so nacionalisti zavzeli več vasi in napredovali za kakih 25 km v smeri iz Madrida proti Saragosi.

Ves napad nacionalistov traja še naprej in se je izvršil natančno po načrtu glavnega poveljstva. Da nacionalisti pripravljajo večjo akcijo, ki bo najbrž uspešna, je bilo mogoče sklepati iz pisanja levičarskega časopisa, ki je še pred vsakim Franco-

vim napadom pisalo o porazih nacionalističnih čet in podobno.

Položaj v Malagi

Sevilla, 9. marca. AA. Havas: General Queipo de Llano je govoril po radiu in je zanikal vesti, češ da bi bilo veliko število oseb ustreljenih v Malagi brez sodišča. Tuji dopisniki so se lahko prepričali ravno o nasprotnem. Izvajamo zakone in nikdo ni obsojen, predno se ni proti njemu postopalo po zakonih, ki so obseženi v ustavi, in tudi ni obsojen, predno ni bil resno zaslišan. Mnogo oseb je bilo oproščenih, proti mnogim obsojenim pa se je postopalo resno, ker ne želimo, da bi se ponovili dogodki iz leta 1934. Ob koncu je rekel, da so nacionalistične križarke zaplenile dva boljševiška parnika. Na enem parniku je bilo polno prostovoljcev, na drugem pa mnogo materijala.

Nacionalistične čete so zaplenile v Malagi mnogo dokumentov, ki so bili napisani v španskem in francoskem jeziku. Ta materijal je bil določen za propagando.

Angleži in franco

London, 9. marca. AA. (Havas) Uradno potrjujejo, da se v Burgoosu mudita generalni tajnik angleškega poslanstva v Rendaju Pake in zastopnik britanskega trgovinskega ministrstva Frazer. V zvezi s tem poudarjajo, da obiska angleških uradnih zastopnikov v mestu, kjer ima sedež vlada generala Franca, ne pomeni priznanje te vlade. Britanski krogi mislijo, da je potrebno proučiti na licu mesta razna vprašanja, nanašajoča se na trgovino med Anglijo in Španijo.

Socialni cilji italijanskega fašizma

Rim, 9. marca. o. Včerajšnje zasedanje velikega fašističnega sveta, najvišje politične ustanove v sedanjih Italiji, se je včeraj bavilo s socialnim položajem italijanskega ljudstva in je po pretresu vseh poročil sprejel sklep, ki se glasi:

»Najvišji cilj fašizma je, da pospešuje gospodarsko organizacijo italijanskega naroda s pomočjo visoke socialne pravičnosti.«

Ta sklep je treba smatrati kot celotni socialni program italijanskega fašizma. Ta uradni sklep dopolnjuje Mussolinijevo načelo, ki ga je tudi izrekel v svojem govoru na včerajšnji seji velikega sveta. Njegovo načelo je, da si mora fašizem z vsemi silami prizadevati za to, da zmanjša socialne razlike med posameznimi sloji v Italiji in da te sloje zbliža. Čisto gotovo je, da se da v Italiji v tem smislu storiti še marsikaj, dasi je fašizem že veliko teh nesocialnih družabnih pojavov odpravil.

Po drugi strani pa se da iz uradnega poročila po včerajšnji seji sklepati, da bo sedanja rimska poslanska zbornica kmalu razpuščena in odpravljena. Nadomestila jo bo fašistična korporacijska zbornica. To preobnovo italijanskega političnega življenja je Mussolini napovedal že novembra 1934, izvršili jo pa bodo v dveh mesecih. Kakor je znano, je bila sedanja zbornica izvoljena 25. marca 1934 in naj bi njena volilna doba trajala pet let.

Iz dosedanjega poteka sej velikega fašističnega sveta je razvidno, da hoče ta svet ne samo proučiti

položaj italijanskega ljudstva na vseh področjih njegovega življenja, marveč da hoče izvršiti nove važne preobnose v smislu celotnega programa fašistične revolucije, ki predvideva dejstvo, da italijanski narod ne more in ne bo mogel z drugimi narodi tekmovali po bogastvu, marveč samo po svoji življenjski sili, delu in zagonu.

Nove stavke v ameriški avtomobilski industriji

Newyork, 9. marca. o. Ameriška avtomobilska industrija je letos že drugi prišla v silno težaven in kočljiv položaj. Po velikih stavkah zadnjega časa v tovarni General Motors je zdaj stopilo v stavko delavstvo Chryslerjevih avtomobilskih delavnic v Detroitu. Chrysler zaposluje 67.000 delavcev. Od teh jih stavka 50.000 zaradi tega, ker je družba odbila zahtevo delavstva, da prizna v medznih sporih kot edino zastopnico delavstva strokovno organizacijo avtomobilskih delavcev, ki ima pravico, pogajati se z družbo. Chryslerjeve tovarne so po proizvodnji na tretjem mestu in so leta 1935 izdelale 1 milijon luksuznih avtomobilov. Tudi pri družbi General Motors položaj še ni urejen in teko zadnja pogajanja z delavskimi organizacijami. Dalje stavka 6400 delavcev v Chevroletovih tovarnah v Flintu.

Vesti 9. marca

Vojvoda in vojvodinja Kentska sta v Florenci, kjer obiskujeta muzej in galerije.

Mednarodna avtomobilska razstava v Berlinu, ki je trajala 14 dni, se konča danes. Zaključil jo bo Hitler s posebnim nagovorom. Obiskalo jo je okoli 600.000 ljudi.

Strašno nevihto na morju je pretrpel največji in najmodernejši italijanski prekomornik »Rex« in sicer blizu azorskih otokov. Prve vesti o nevihti so govorile celo o več mrtvih in ranjenih žrtvah viharja na tem parniku.

Obletnico zasedbe Porenja so praznovali pred dvema dneva v Nemčiji in sicer brez posebnih prireditev in svečanosti. Nemški listi pišejo ob tej priliki, da zasedba Porenja in odpoved lokarnske pogodbe ne pomenijo krivde za svetovno tekmo v oboroževanju.

65 angleških bojnih ladij je zasidranih v Gibraltarju, kjer se bodo začeli veliki pomorski manevri vse angleške evropske vojne mornarice.

Izvajanja nove indijske ustave, ki bi se morala začeti 1. aprila 1938 so odložili za leto dni, ker nasprotujejo tej ustavi indijski knezi, ki jih skrbi, kaj bo z njihovimi »pravnicami«.

Avto se je zaletel v občinstvo pri dirki v Buenos Airesu ter več ljudi ranil in ubil.

Japonski proračun za bodoče leto je sprejela poslanska zbornica in vidijo v tem priznanje japonskih političnih krogov sedanjih vladi.

Narodno-socialistični prevrat na Madjarskem je izpodeltel, toda poznavalci razmer trdijo, da po tem, da je vlada preprečila ta prevrat, še zdaleč ni mogoče sklepati, da bi se Madjarska hotela oddaljiti od Nemčije.

20 letnico smrti grofa Zeppelina so praznovali včeraj v Nemčiji in ga proslavljali kot enega največjih pionirjev človeškega duha.

Egipt prosil za sprejem v ZN in je glavno tajništvo Zveze že dobilo uradno poročilo o tej prošnji.

Komisija ZN za razdelitev surovin se je včeraj sestala v Ženevi in izvolila za predsednika švicarja Stucka, člana gospodarskega odbora ZN.

Gospa Simpsonova je odpotovala iz Cannese neznano kam. Morda v Italijo, kjer so najeli za njo vilo Torlonio pri Formiji blizu Napolija.

Kilogram suhega zlata velja po novih odredbah francoske vlade 34.508 frankov. Po tej ceni plačuje zlato pariška narodna banka.

Za poveljnika nadzorstva nad Španijo so predlagali holandskega admirala Graafa, ki pa je dejal, da nadzorstva ne more prevzeti.

S plinom se je zastrupil dunajski znanstvenik profesor Fillinger zaradi tega, ker je v nekem prepričal storil krivico svojemu stanovskemu tovarišu. To je precej nenavaden razlog za samomor dandanašnjih dni.

Stavka avtobusnih nameščenecv v Londonu lahko izbruhne, če ne bodo podjetniki ugodili zahtevam teh nameščenecv, da se odpravijo prestroge disciplinske določbe.

Kulturni sporazum med Japonsko in Madjarsko bodo sklenili v kratkem in so se že začela za to pogajanja. Septembra odpro v Tokiu madjarski kulturni zavod.

Trgovinsko razmerje med Italijo in ČSR bo proučevalo posebno češko odposlanstvo, ki je prišlo v Rim včeraj in ki ga vodi češkoslovaški trgovinski minister.

Velik diplomatski sprejem na angleškem dvoru bo v četrtek popoldne, prvi te vrste pod vladno novega kralja.

Odbor za nevmešavanje v Londonu je včeraj sprejel v celoti ves načrt o nadzorstvu španskih kopnih in pomorskih meja.

Glede utrjevanja italijanskega otoka Pantellerie, ki leži pred afriško obalo, so izpraševali angleški poslanci zunanjega ministra, ker gledajo Angleži na ta otok kot na nekako protiutež Malti.

Izredna seja nemške vlade zaradi oboroževalnih načrtov Anglije, Francije in Italije bo danes in se zdi, da bodo sprejeti važni sklepi.

Stavkovna gibanja v Angliji, zlasti v angleški bojni industriji, ter sabotažna dejanja v tovarnah za orožje, so po prepričanju angleških oblasti delo komunistične agitacije.

12 do 72 ur zamude je imelo 7 velikih prekomornikov, ki vozijo iz Evrope v Severno Ameriko. Zamudo so povzročili silni viharji na Atlantskem morju.

Poljski zunanji minister Beck je že ozdravel in se vrne iz Monte Carla v Varšavo koncem marca.

Podpisovanje francoskega posojila v Ameriki, kjer je francoska vlada nameravala ustanoviti poseben urad za podpisovanje posojila, je naletelo na težkoče, ker temu nasprotujejo ameriški politični in finančni krogi.

Strašen potres v San Franciscu

San Francisco, 9. marca. AA. (DNB.) Mesto San Francisco je včeraj doživelo potres, ki je najhujši po katastrofalnem potresu 18. aprila 1906. Sunki so trajali po 2-3 sekunde. Mnogo hiš in trgovin je nevarno poškodovanih. Po dosedanjih informacijah ni nihče ranjen. Kmalu po potresu je bil avtomobilski promet na mostu, ki veže San Francisco s Oaklandom, zelo živahen, ker je mnogo ljudi zbežalo iz mesta.

Velike občinske poneverbe pred sodiščem

Ljubljana, 9. marca.

Ze pred leti je vzbudila precejšnje zanimanje vest o nekih poneverbah pri bivši občini Vič pri Ljubljani. Takrat se seveda o tem ni smelo pisati, ker so bili prizadeti ljudje, ki so bili zelo blizu tedanjih vladajočih strankarjev. Vsa stvar je bila predmet dolge preiskave, ki je zdaj končana ter se bo jutri dopoldne vršila tozadevna razprava pred ljubljanskim sodiščem.

Državno tožilstvo je dvignilo obtožnico proti Gorjupu Francu, 60-letnemu upokojenemu delovodji tobačne tovarne v Ljubljani ter proti 55-letnemu Willenpartu Francu, drž. upokojencu in hišnemu posestniku v Rožni dolini c. IV, št. 2. Oba sta bila uslužbena pri bivši občini Vič ter sta si v tem svojstvu pridržala in porabila zase od številnih občanov inkasirane zneske za vodarino, ki so jo po nalogu viške občine kasirala za mestno občino ljubljansko.

Gre za 142.892,96 Din

In sicer je Gorjup Franc obdolžen, da je v letih 1930-1933 poneveril skupno 106.449,86 Din, Willenpart Franc pa je obdolžen, da je v času od leta 1933 do 1. oktobra poneveril skupaj 36.443,10 dinarjev. Obtožnica pravi, da sta oba po medsebojnem sporazumu in dogovoru izvršila poneverbo tako, da sta v knjigo kontov vpisala za 76 strank fingirane zneske.

V bivši občini Vič so imeli svoj vodovod, ki ga je občina sama zgradila. Mestna občina ljubljanska je iz svojega vodovoda v Klečah skrbela tudi za viški vodovod. Ob vsakem tromesečju je MOL pošiljala občini na Vič obračun vodarine za vse stranke iz Viča. Priložen je bil zmerom poseben seznam, ki je tvoril podlago za obračun vsakega tromesečja. Viška občina je te obračune razdelila strankam, od njih iztirjala denar za vodo ter celotni skupni znesek sproti odvajala mestni občini ljubljanski. S tem poslom sta bila poverjena oba obtoženca Gorjup in Willenpart.

Kako sta ponarejala

pripoveduje obtožnica sledeče: V knjigi kontov sta skupno 76 strank obremenila z fingiranim predpisom 97.873,13 Din, nato pa iste stranke z enako fingiranimi vpisi razbremenila na skupno 38.741,50 Din. To pomeni, da sta pri razliki obeh zneskov pridržala zase 59.131,63 Din. S tem sta storila utajo kot javna uslužbenca glede njima zaupane imovine v izvrševanju javne službe. Poleg tega se oba obtožujeta tudi, da sta opremljala službene vpiske z neresnično vsebino z namero, da bi sebi prisvojila proti pravno korist. Storiła sta tedaj zločin utaje po § 391/I in zločin zoper službeno dolžnost § 397/II.

Revizija banske uprave

je ugotovila, da sta oba obtoženca nekaj časa svoje delo povsem v redu vršila. Pozneje pa je MOL ugotovila, da račun iz Viča ne prihajajo točno in v redu. Zaradi tega je bil tedaj razrešen viški župan Petrovič Jurij, obenem pa sta bila takoj razrešena svojih služb pri viški občini oba obtoženca. Banski komisar je imel zamudno in težko delo, da je ugotovil celotni poneverjeni znesek. Dober pripomoček je bila posebna knjižica, ki jo je obtoženi Gorjup vodil za svojo potrebo. Po tej knjižici in po potrdilih, ki jih je obtoženi Gorjup izdajal strankam, so ugotovili, da je Gorjup prejel od strank skupaj 89.734,89 Din; glede tega zneska obtožencu ni mogoče dokazati, da ga je oddal blagajni viške občine. Razen tega je revizija ugotovila tudi, da je isti Gorjup prejel od strank še 15.708,30 Din, katerega zneska pa sploh ni imel nikjer vključenega kot prejetega. Naknadno so še ugotovili, da tudi znesek 1.011,67 Din, ki ga je za vodo plačal g. Kollman Ivan, ni bil odposlan MOL.

Glede Willenparta Franca je ugotovila revizija banske uprave, da je prejel od strank skupaj 29.967,50 Din, ni jih pa nikjer izkazal kot prejete. Za ta znesek tedaj obstoja sum utaje. Dalje je Willenpart vpisal v knjigo kontov strank Din 6476, tega zneska pa ni oddal v obč. blagajno.

Oba obtoženca deloma priznata

očitano poneverbo, oba pa se obenem izgovarjata, da nista imela nobene točne evidence nad zaupanim denarjem, da sta denar puščala v svojih miznicah v občinski pisarni, kjer ga je lahko kdo ukradel; obenem se oba izgovarjata s tem, da sta bila s svojim delom preobložena ter zato nista mogla cele manipulacije z denarjem voditi v redu.

Zlasti Gorjup Franc priznava, da so vse številke, ki jih je ugotovila revizija, popolnoma točne. Iz miznice, kjer je imel nabrani denar shranjen, mu je bil denar lahko ukraden; vendar pa dostavlja, da tatov nikoli ni opazil, ker sploh ni imel nobenega pravega točnega pregleda nad denarjem. Prizna zlasti, da je porabil zase 20.000 dinarjev, to pa zato, ker je metal v miznico skupaj z nabranim denarjem tudi svoje pripadajoče nagrade, in sicer 2 Din od vsakega računa; dalje svoj zaslužek od komisij ter razne druge nagrade, ki jih je imel prejeti od občine.

Tudi drugi obtoženec Willenpart Franc je enostavno spravil denar v miznico, ki pa za čuda ni bila nikoli zaklenjena in je seveda tudi njemu denar lahko izginil iz nje.

Obtožnica pripoveduje tudi, da je bivši župan Petrovič pozval oba obdolženca, naj predložita točen obračun o nabrani vodarini, toda več mesecev tega obtoženca nista storila. Pozneje je obtoženi Gorjup podpisal občini za kritje menic v skupnem znesku za 120.000 Din. Te menice pa so

seveda brez vrednosti, ker so njihovi podpisniki brez premoženja.

Priči Keber Jernej in Oblak Ivanka

sta v preiskavi povedali, da sta vse zneske, ki sta jih od strank po naročilu obtožencev prejela, v redu in točno odrajtovala obtožencema, oziroma v občinsko blagajno. Obe priči tudi izključujeta, da bi kdo v občinski pisarni mogel ukrasti denar iz miznice pisalne mize. Tudi nista osumljenca nikdar ničesar omenjala o kakih tatvinah, še manj pa sta kdaj rekla, da bi jima bilo kaj zmanjkalo iz pisalnih miz. To trditev sta postavila obtoženca šele po uvedeni preiskavi.

Zanimiva je še okolnost, da je Gorjup sam pripovedoval Knezu Slavku, da je utajil pri občini skupaj okrog 50.000 Din, dočim je priči Tribuču povedal le, da je zase porabil 20.000 Din, in sicer: da je ta denar poslopoma vzel iz občinske blagajne.

Obtožnica pravi, da sta na idejo fingiranih vpisov v knjigo kontov prišla oba obtoženca sporazumno, izvedel pa jo je drugi obtoženec Willenpart. Slednji je bil celo toliko korajžen, da je nekoč vzkliknil:

„Glavo pokoncu, jaz bom vse uredil“

s čemer je hotel dati tudi prvemu obtožencu večjo korajžjo. Preiskava je dalje tudi ugotovila, da je drugi obtoženec Willenpart zadnje čase živel zelo nesolidno in potratno, čestokrat so ga videvali po raznih gostilnah, dočim je doma njegova družina živela v revščini.

Današnja razprava

K današnji razpravi se je zbralo med ostalimi poslušalci tudi okrog 30 Vičanov, ki jih stvar seveda najbolj zanima.

Na zatožni klopi sedita oba obtoženca precej mirno. Oba sta starejša gospoda, že osivela.

Točno o pol 10 je vstopil enat treh sodnikov na čelu z ss. Žigonom kot predsednikom ter ss. Kobalom in Brelihom kot prisodnikoma. Za državno tožilstvo je prišel na obravnavo dr. Goslar. Mestno občino ljubljansko zastopa g. dr. Česnik, oba obtoženca pa dr. Vaupotič in dr. Sajevic.

Po prečitani obtožnici je predsednik začel najprej spraševati obtoženega Gorjupa:

Triumf bolgarske pesmi v Mariboru

Maribor, 8. marca.

Za danes je bil napovedan prihod bolgarskih pevcev sofijskega pevskega zbora »Rodna pesen«. Maribor se je pripravil na slovesen sprejem, ki bi bil gotovo nad vse veličasten. Bolgarski pevci so pa Mariborčane prehiteli, ker so prispeli že večer popoldne. Malo pred njihovim prihodom je prišla v Maribor vest, da pridejo s popoldanskim vlakom ob 15.50 in tako ni preostalo drugega, kakor naglo objaviti z letaki po ulicah ter obvestiti občinstvo. Kljub tej naglici se je zbrala velika množica na kolodvoru ter sprejela Bolgare z iskrenim navdušenjem. Bili so navzoči predstavniki vseh mariborskih kulturnih organizacij, zlasti mnogo pa je bilo mladine. Do Zidanega mosta sta se peljala pevcevm nasproti tajnik JB lige prof. Sedivy in vodja koncertnega biroja Glasbene Matice Bureš. Na kolodvoru sta pozdravila goste v imenu mariborskega mesta zastopnik župana dr. Juvana magistratni ravnatelj Rodošek in v imenu Glasbene Matice Janko Arnuš. Zahvalili se je za sprejem predsednik »Rodne pesni« univ. prof. Teofilov. Bolgari so nato zapeli našo in bolgarsko himno ter se podali v sprejeto, obkroženi od navdušenega občinstva, do Orla, kjer prenočujejo. Danes so si bolgarski pevci v spremstvu mariborskih prijateljev ogledali Maribor in bližnjo okolico; lepote obdravske prestolnice so jih navdušile. Nocoj je bil v Unioinu koncert, ki je bil gotovo najbolj uspešna koncertna prireditev letošnje sezone. Dvorana Unioina že dolgo ni bila tako nabito polna, kakor nocoj. Od najodličnejših predstavnikov mariborskega javnega življenja pa do

»Se čutite kaj krivega?«
»Nič.«
»Tudi ne, da ste si samolastno kaj plačali?«
»Ne! Saj ni bilo tako. Tistih 20.000 din sem vzel suksesivno.«
»Od kdaj ste bili v službi pri občini na Viču?«
»Od leta 1924 dalje.«
»Povejte torej, kako je bilo s tem denarjem. Primanjkljaj vendar priznate v celoti?«
»Da.«
»Kako se zagovarjate?«
»Smatram, da sem denar jemal od strank kot zasebnik. Saj to nisem delal med uradnimi urami.«
Predsednik opozarja obtoženca, da je bila viška občina napram MOL pogodbeno zavezana ter dolžna iztirjevati pripevke za vodo. »Občina Vič je bila tedaj odgovorna za to, vi pa ste v njenem imenu in zanjo vršili pobiranje denarja. Kako je tedaj do tega primanjkljaja prišlo?«

»Jaz nisem kriv. Naj mi takoj oči ugasnejo za zmerom, če sem vzel en sam dinar po krivici zase!«
Nato popisuje obtoženec, kako se je sploh izterjevanje vršilo.

»Ob vsakem tromesečju je prišel seznam računov in računi sami. Celotno delo glede tega je bilo meni poverjeno. Šel sem od hiše do hiše ter pobiral denar od strank. Pobrali denar sem vsak dan sproti dajal v predal pisalne mize.«

Predsednik dr. Žigon: »Zakaj pa ne v občinsko blagajno?«

»Ni bila navada.«
»Zakaj pa je župan lahko dajal denar v blagajno, vi pa tega niste mogli storiti?«

»V občinsko blagajno se je shranjeval le občinski denar. Zame je bilo dovolj, da sem denar spravljal v miznico.«

»Kdo je imel ključ od te miznice?«

»Zmerom sem imel ključ le sam. Ključavnica je bila primitivna.«

»Ali je bilo kdaj vlomljeno v ta predal?«

»Ne vem.«

»Kako ne veste. Povejte, ali je bilo ali ni bilo. Saj ste vsak dan videli ključavnico. Vsak dan ste odklepali in spet zaklepali. In niste nikoli opazili vlomov, morda pokvarjene ključavnice?«

»Ne.«

Obtoženec nato popisuje kako je sproti zaznamoval na seznamu računov, kdo je plačal. Delal je ključke pri posameznih postavkah. Ko je bilo vse plačano, je denar odposlal naprej. Nekatere stranke so bile za več let dolžne. Do leta 1929 je bilo vse točno plačano, ni bilo ne zastankov ne primanjkljaja. Tedaj nihče ni ostajal dolžan. Šele potem so nastopili obenem s krizo tudi zastanki. Župana je leta 1930 vprašal, če je vse v redu glede vodarine, pa mu je župan to potrdil.

Predsednik: »Župan pravi, da to ni res. On pravi, da nikoli ni to rekel.«

»Gotovo je res!«

Obravnava še traja in bo verjetno trajala ves dan.

Tomo Zupan na mrtvaškem odru

Naklo, 9. marca.

Naš kraj je danes v znamenju žalosti: z Okroglega so pripeljali k farni cerkvi truplo onega, ki je toliko let tako plodonosno in uspešno ter nesebično delal za svoj narod. Truplo pokojnega Toma Zupana leži sedaj na odru v farni cerkvi, okoli njega pa so zbrani številni pogrebi, ki krope njegove zemске osanke ter so združeni pri božji daritvi za blagor pokojnikove duše.

Ob 8 zjutraj je bila v Naklem mrtvoogledna komisija, prof. Sajevic je posnel pokojnikovo posmrtno masko, nakar so položili truplo v krsto ter jo pripeljali ob spremstvu mnogostevilnih pogreboev v Naklo. Tu se je ob 10 začela maša za dušnico.

Takoj po maši bodo pokojnikovo truplo v ljubljanskim mestnim avtofurgonom pripeljali v Ljubljano. V ljubljanskem Alojzijevešu je že vse pripravljeno, da bodo tukaj takoj po prihodu avtofurgona položili truplo na mrtvaški oder.

Filmi

»Romeo in Julija« (Kino Matica). Ze drugo Shakespearovo delo je našlo pot na platno. Prvo je bilo »Sen kresne noči«, ki ga je dovršeno in neoporečno zrealiziral Reinhardt. Tudi z »Romeom in Julijo« so se Amerikanci pokazali s te pozitivne strani. Ze delo samo je tako, da daje režiserju (Cukov) največje možnosti s tehničnimi efekti podariti okolje in podobe časa, v kateri se dogaja. Tu se jim je prav gotovo posrečilo vse v največji meri. Grandiozna je scenerija, prav taka dekoracija in še bolj slika. Za zadnje skoraj pri vseh ameriških filmih zmanjka besedi, s katerimi bi se res podala prava označba v vsakem pogledu odlične fotografije. Tudi dejanje je čuda dobro zajeto in podano. Neprisiljeno, naravno igranje, ki je režiserju strnjeno, dokazuje, da so se tudi Amerikanci uklopili volji in pieteti velikega dramatika. Le nečemu niso bili kos, namreč južnaskemu temperamentu. Posebno ga pogreša Romeo (Lislie Howard), dočim je v Juliji (Norma Shearer) veliko več južne krvi. Vendar se ta pomanjkljivost ni prelevila v okornost, da bi očitno kazala igr. Odlični so tudi nosilci karakternih vlog. Najbolj spretno pa se je uveljavila režija v masovnih prizorih tam, kjer so se Amerikanci pokazali že dostikrat velike mojstre (Cecil de Mille). Ob teh očitnih odlikah seveda film ne more dolgočasiti, čeravno teče skoraj dve uri. Menimo, da se Amerikanci niso ustavili samo ob teh dveh Shakespearovih delih, temveč bodo segli tudi po ostalih delih in jih postavili na platno enako, kakor so do sedaj dve. Pripravili bi s tem ljubiteljem filma še nekaj velikih filmov.

Resolucija Kmečke zveze na občnem zboru v Ljubljani

1. Kmečka zveza z zadovoljstvom ugotavlja, da je kralj, vlada uresničila misel o kmetijskih zbornicah, v katerih je dobil kmečki stan po dolgotrajnem boju svoje stanovsko zastopstvo. Zahtevalo, da se kmečke zbornice v najkrajšem času tudi organizirajo. Ker pa sedaj zakonone kmetijske zbornice ne odgovarjajo povsem našim potrebam, izjavljamo, da se bomo borili, da se spremenijo v pravcu naših predlogov.

2. Kmečka zveza ugotavlja, da slovensko kreditno združništvo, ki tvori temelj slovenske gospodarske neodvisnosti, posebno pa temelj kmečkemu kreditu, zaradi pomanjkanja likvidnosti silno trpi. Z njim trpe tisoči in tisoči vlagateljev ter vse kmečko gospodarstvo. Smatramo za dolžnost vlade, da poskrbi za obtok denarja zlasti pri kmečkih zadruharjih, podobno kot so to storile druge države. Ker je združništvo tudi zaradi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov močno prizadeto, je vprašanje pomoči toliko nujnejše. Brez hitre pomoči je nevarnost, da pade naš kmet spet v roke oderuhov.

3. Zaradi zboljanja kmečkega položaja samega smatramo za nujno potrebno, da se preusmeri trgovinska politika v tej smeri, da se za našepoljedelske produkte odpro svetovna tržišča — zlasti sosednjih držav, od česar Kmečka zveza pričakuje zvišanja cen kmečkih pridelkov.

4. Zaradi čim večje neodvisnosti od drugih gospodarskih ustanov, ki temeljijo na dobičkarstvu, priporoča Kmečka zveza svojim članom, da prično v svojih okrajih z ustanavljanjem vnovčevalnih zadrug, ki se naj bavijo z gospodarskimi potrebami kmečkega ljudstva.

5. Zahteva celokupnega članstva Kmečke zveze, da se finančna politika mest spremeni v tem smislu, da se ukinejo mitnine na kmetijsko produkte.

6. Kot vselej, dviga kmečko ljudstvo tudi danes svoj glas za polno — zlasti finančno samopravo, ki bo dajala slovenskemu narodu dovoljno garancijo za zdrav in neoviran gospodarski razvoj.

7. Kmečka zveza odločno obsoja način politične borbe, ki se je ob priliki poslednje proračunske debate v narodni skupščini vodila od strani nekaterih slovenskih poslancev, ki so skušali osenčiti pomen in veličino majske deklaracije.

Nesrečna smrt vplivem potoku

Maribor, 9. marca.

V Otočcih se je pripetil tragičen dogodek, ki je zahteval smrt 64-letnega malega posestnika Stefana Rakarja. Utonil je v plitvem potoku Kreki, v katerem teče jedva dve pedit globoka voda. Rakar, ki je doma v Čepincah, se je nahajal na obisku pri svojih sorodnikih v Otočcih. Pil je tam žganje in jabolčnik ter je odhajal zvečer malo okajen proti domu v Čepince. Pot vodi preko poloka Kreka, ki je zelo plitav ter ni potrebna niti brv, ker ga ljudje kar preskočijo. Ker pa je bil breg potoka zaradi dežja moker, je Rakarju pri odskoku zdrsnilo in je padel, pri padcu pa je udaril v glavo ob korenino. Zaradi udarca se je onesvestil. Nezavesten je obležal v plitvi vodi ter se zadušil. Ko so šli naslednjega dne otoci iz Otočcev v šolo, so našli v potoku truplo mrtveca. Naglo so pohiteli nazaj v vas ter obvestili o strašni nagdi vaščane, ki so v mrtvecu prepoznali Rakarja.

Balkanske igre bodo letos le v Bukarešti

Za letošnje balkanske igre se dalj časa ni vedelo, kje se bodo odigrale. Določeno je bilo sicer, da bodo te tekme v Bukarešti v Romuniji, vendar je bilo iz finančnih ozirov od romunske vlade precej pomišljanja, oklevanja in negotovosti. Sedaj je to vprašanje končno veljavno rešeno. Jugoslovanska lakoatletska zveza je dobila pred nekaj dnevi od romunske zveze brzogovno sporočilo, da se ji je posrečilo zagotoviti od strani države potrebno denarno pomoč, brez katere bi se danes ne bilo znano, ali bodo letošnje balkanske igre v Bukarešti, ali ne.

Zanimiva kazenska razprava

Dr. Pušenjak Stanislav ali Stanko - obsojen

Cerknica, 7. marca.

V petek, dne 6. marca 1937 se je pred tukajšnjim okrajnim sodiščem vršila zanimiva kazenska razprava. Na zatožni klopi je sedel zdravnik dr. Pušenjak. Obtožen je bil, da je skoraj eno leto potem, ko je bil razrešen od g. bana dr. Natlačena službe banovinskega zdravnika v Cerknici, imel pred ordinacijsko sobo poleg svojega imena reklamno tablico z napisom: »banovinski zdravnik«. In to celo že kakih 10 do 15 dni potem, ko je »Slovenski dom« objavil notico, da že davno ni več banovinski zdravnik.

V pričetku razprave so je med sodnikom g. Slabetom in obtožencem dr. Pušenjakom razvila debata o tem, kako je obtoženec. Sodnik ga

je tituliral »Stanislav«, obtoženec pa je trdil, da je »Stanko«. Na sodnikovo vprašanje, kakšno je to ime in kdaj ima god, je obtoženec izjavil, da je »Stanko« jugoslovansko ime in da ima god 13. novembra. Sodnik pogleda v koledar in ugotovi, da je 13. novembra Stanislav in ne Stanko. Pogledali smo še v letošnji »Jutrov« koledarček in ugotovili, da je tudi v njem ta dan Stanislav in ne Stanko, pa je vendar vsem znano, da je »Jutro« dovolj »jugoslovanski« in še »nacionalni« list. Radovedni smo, kdo ima sedaj prav, ali sodnik ali obtoženec in kakšna je razlika med »jugoslovanskim Stankom« in »slovenskim Stanislavom«.

Obtoženi zdravnik dr. Pušenjak je bil po § 132. kaz. zak. točke 1. in 2. obsojen na 480 Din, po gojino na eno leto in 200 Din povprečnine.

Kulturni koledar

Jožef Goličnik

9. marca 1807 je umrl v Grižah narodni gošpodar Janez Goličnik. Rodil se je 31. jan. 1737 v Mozirju. Gimnazijo je dovršil v Ljubljani, teologijo na Dunaju. Bil je kaplan po različnih krajih, nazadnje župnik v Grižah, kjer je tudi umrl. Bil je darežljiv (zapustil je 2000 gl. za uboge) in vnet širitelj tiskane slovenske besede. Bavil se je s čebelarstvom in izdal slovensko čebelarstvo v tisku: Popolnoma podučeno za vse čebelarje (Celje 1792), ki je prevod prve Janševe dunajske izdaje. Prevodu je dodal opombe in predgovor, »opomniki« in »perstavke«. Jonke jo je ocenil, da je »za kmeta predolgo in zavoljo slabe pisarije grozno težko brati in umeti«.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, 9. marca: Frančiška Rimska.
Sreda, 10. marca: 40 muč.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. G. - is, Moste.

Drama: Zaprtlo.

Opera: Pikova dama. Red A.
Kino Union: Njegova hčerka je Peter.
Kino Sloga: Kralj artistov Truxa.
Kino Matica: Romeo in Julija.

*** KINO ***
UNION
TEL. 22-21

TRAUDL STARK, čudovito dunajsko dete v svoji prvi filmski veselici

Njegova hčerka je Peter
Paul Hörbiger Carl Ludwig Diehl

SLOGA
TEL. 27-30

Danes poslednjič!
Velikomestna varietetska atrakcija

Kralj artistov TRUXA
v gl. vlogi odlična in lepa plesalka La Jana
Divna glasba, najboljši slagerji, čudoviti plesi

MATICA
TEL. 21-24

William Shakespeare-jevo nesmrtno delo
Romeo in Julija

Norma Shearer — Leslie Howard
Danes predstava samo ob 18. uri. obe večerni predstavi odpadeta v sled koncerta.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Radijska postaja v Ljubljani odkupuje glasbeno dela slovenskih skladateljev. Interesni nas sporočijo svoje predloge upravi radijske postaje, Tyrševa cesta 29-I.

Razpis dobave. Mestno načelstvo Ljubljanske opozarja interese na razpis dobave živil, kurjave in vina za Mestno zavetišče. Mladiko, Delavski dom in druge socialne ustanove. Natančnejši pogoji so razvidni iz zadnjega Službenega lista.

Danes opoldne so se pripeljali v Ljubljano bolgarski pevci, ki so koncertirali v minulih dneh v Beogradu, Zagrebu, včeraj v Mariboru, drevi pa v veliki filharmonični dvorani. Zbor, ki uživa v svoji domovini velik sloves, ima naslov »Rodna pesem« ter šteje 85 pevki in pevcev pod vodstvom zborovodje Lazarja Maksimova. Je najodličnejši bolgarski mešani zbor, ki ne izvaja samo dela domače literature, temveč ima na svojih koncertih ponovno tudi največja dela svetovnih literatur. Zbor »Rodna pesem« je že ponovno izvajal v Sofiji in v drugih bolgarskih mestih skladbe našega Lajovica. Občinstvo vabimo, da se v obilnem številu odzove našemu vabilu in napolni zvečer ob 20. uri veliko filharmonično dvorano. Poudarjamo, da se pripelje v Ljubljano zvečer tudi minister Dimo Kazazov, ki bo prisostvoval izbranemu koncertu svojih rojakov v srcu Slovenije, ki je vsem Bolgarom še posebno prirasla k srcu. Zato bodi drevi parola vseh Ljubljancev: velika filharmonična dvorana, koncert bolgarskega pevskega zbora »Rodna pesem«. Vstopnice se dobe v knjigarni Glasbene Matice.

Najlepša velikonočna darila so pisanice in pihri iz delavnice g. učitelja Fr. Belina v Ljubljani. Te, uveljavljeno smotno izvršene, male ornamentalne umetnine se odlikujejo predvsem po pravilno pojmovani uporabi narodnega dekorja ter oblikovnih in barvnih variant. Odlikuje jih pa tudi neoporečna in izvrstna tehnična izdelava, katero je po daljšem prizadevanju in poizkusih iznašel g. Belin. Pisanice so izpisane in opremljene iz raznobavnimi svilenimi trakovi. Razstavljene in na prodaj so v trafiki Sever v Selenburgovi ulici. — M. G.

Ljubljansko gledališče

DRAMA: Začetek ob 20. uri.

Torek, 9. marca: Zaprtlo.
Sreda, 10. marca: Simfonija 1937. Red Sreda.
Četrtek, 11. marca: Zadnji signal. Premierski abonma.

OPERA: Začetek ob 20. uri.

Torek, 9. marca: Pikova dama. Red A.
Sreda, 10. marca: Baletni večer. Red B.
Četrtek, 11. marca: Hoffmannove pripovedke. Red Četrtek.

Mariborsko gledališče

Torek, 9. marca, ob 20: »Dr.« Red B.
Sreda, 10. marca: Zaprtlo.
Četrtek, 11. marca, ob 20: »Čevljar Anton Hitc.« Red C. Znižane cene.
Petek, 12. marca, ob 20: »Baletni večer«.

Ljudsko igro »Čevljar Anton Hitc« ponove prvič po znižanih cenah ta četrtek. Velja za abonma C. Prihodnji teden bo premiera znamenite in povsod izborna uspele Shawove drame »Sveta Ivanca«. Režija je Kovičeva, naslovno ulogo igra Kraljeva.

Pasja dlaka v ordinacijski sobi

(Dopis z dežele.)

V večjem kraju na deželi so trije zdravniki. Pri enem izmed zdravnikov se je dogodil sledeči primer: Pacient, ki je prihajal iz ordinacijske sobe, je večkrat zapazil, da ima na obleki po hrbtu vse polno pasjih dlak. Čudno se mu je zdelo, odkod to, ker si je pred odhodom v ordinacijo očistil obleko. Pa je nekoč zagledal v ordinacijski sobi psička in takoj mu je bilo vse jasno. Mnenja smo, da pes ne spada v ordinacijsko sobo. Saj je še v gostilniških lokalih napis: »pse v lokale voditi je prepovedano.« Torej: tudi v ordinacijsko sobo malo več higijene!

Ljubljana naj dobi svoj prosvetni dom!

Ljubljana, 9. marca.

Ko je znameniti angleški kulturni delavec pred nekaj leti potoval po naši Gorenjski, se ni mogel načuditi številnim prosvetnim domovom, ki krasijo gorenjske župnije. Poleg cerkve in šole je že skoraj v sleherni naši župniji postavljen dom, kjer se shajajo župljani k prosvetnim prireditvam. Ti domovi so nekake nadaljevalne šole, kjer se izobražuje naša mladina na prosvetnem, socialnem, verskem in zdravstvenem področju. Nič manj kakor 116 prosvetnih domov stoji v naših župnijah — le bela Ljubljana pogrša osrednji prosvetni dom. Vzglad so nam lahko župnije kot n. pr. Komenda, ki gradi veličasten prosvetni dom, ki bi bil v ponos vsakemu mestu. Komenčani se pač zavedajo, kaj služi danes pravemu napredku. Celo skromna župnija v Stangi v Zasavskem hribovju si letos postavlja in gradi svoj prosvetni dom. V Doleh pri Litiji so se združili in si grade svoje prosvetno ognjišče. Kovor in Zasip sta zadnje jesen postavila čedne lesene prosvetne domove.

Štirideset let bo letošnje jesen minulo, odkar je osnoval dr. Janez Ev. Krek slovensko krščansko socialno zvezo ali sedanjio Prosvetno zvezo. Ta osrednja organizacija je zajela vso deželo, usmerila k napredku vse pozitivne sile, ki so počivale v našem ljudstvu. Pa ne samo podeželje, tudi meščani so zajemali iz njenih žuborečih vrelcev duhovne dobrine. Skoraj štirideset let nudi ljudska knjižnica, ki je del te organizacije, ljubljanskim

meščanskim krogom kar najugodnejše knjige in revije za čitanje. Prav toliko časa nudijo njeni ljudski odri priliko udeleževanja na dramatičnem polju. Ni je bilo narodne svetčanosti, kjer ne bi nastopila zastava sv. Mihaela. Precej drugače bi izgledala naša kulturna njiva, če ne bi bilo oračev in sejalec, ki so izšli iz katoliških slovenskih prosvetnih društev. Kakor staro je društvo, tako stara je tudi misel, da se zgradi centralni organizaciji prosvetni dom. Ob proslavi jubileja nadškofa dr. Jegliča se je osnovala organizacija z namenom, da pozida prosvetni dom. Začela je zbirati prispevke in zbrala vsoto, ki bi na deželi sicer že zadostovala za skromen dom, ne pa za poslopje centralne organizacije. Doba gospodarske krize je preprečila nadaljnje zbiranje. Nujne potrebe današnjega časa pa so prisilile zadrugo »Lastni dom«, da znova zagradi za delo. Društva po deželi čimdalje bolj pogrešajo izvežbanih voditeljev, odri dobrih režiserjev, knjižnice večjih in sposobnih knjižničarjev, mladinske organizacije pa izvežbanih voditeljev in voditeljic. Nujno potrebni so daljši tečaji, potrebna je Krekova socialna šola Ljubljana nujno potrebuje moderne prosvetne institucije. Morda je sedaj čas, da tudi vsi merodajni faktori uvidijo nujno potrebo, da ne bodo preslišali klica, ki prihaja z dežele: Postavite nam centralni prosvetni dom v Ljubljani, kamor bi radi pošiljali svoje najboljše sinove in hčerke na tečaje in šolanja, da se povrnejo nazaj med tisti narod, iz katerega so izšli.

Akademsko smučarsko prvenstvo

Ljubljana, 9. marca.

Priprave za mednarodno tekmovalno akademikov v alpski kombinaciji zavzema vedno večji obseg. Tudi vsi merodajni činitelji so pokazali prirediteljem toliko naklonjenosti in razumevanja, da smemo pričakovati, da bodo te tekme, ki se vrše v četrtek in petek na Rožci izreden športni dogodek. Z mednarodnim tekmovaljem je združeno tudi prvenstvo jugoslovanskih univerz za poedince ter za univerzitetna in klubska moštva. Od inozemskih univerz bodo najmočnejše zastopali Avstriji, tako je graška univerza poslala svojo kompletno ekipo in sicer Harrerja, Rössnerja in Hesseja. Tehnična visoka šola v Leobnu je poslala kar 7 odličnih tekmovalcev, in sicer so to: Fogy, Nüsthaler, Sailler, Schmidt, Strohmeyer, Zählbrunner in dr. Miltsche.

Tekem na Rožci se pa poleg Avstrijcev udeležijo tudi kompletna češkoslovaška akademika reprezentanca. Imena čeških tekmovalcev še niso znana, ker prireditelji še nimajo v rokah definitivne prijave, vendar pa z gotovostjo lahko računamo na njihovo udeležbo.

Program tekem je naslednji: sreda, 10. marca zvečer žrebanje startnega vrstnega reda za smuk; naslednji dan, v četrtek ob 9 slovesna otvoritev mednarodnih akademskih tekem, ob 11 pa start za smuk z vrha Rožce; v petek ob pol 10 dopoldne slalom na pobočju nad Skalaškim domom na Rožci. Zvečer pa bo na Jesenicah razglasitev vseh rezultatov in razdelitev daril.

Nalivi med bliskom in gromom

Ljubljana, 9. marca.

Letošnji marec je že v prvih desetih dneh prav bogat na dežju in ga je že doslej padlo skoraj toliko, kot zadnji dve leti ves mesec marec. Doslej pa še ni večje nevarnosti kakih hujših povodnj. Ljubljanka je v svoji strugi vrhana, toda nikjer, niti v Črni vasi in Lipah, se še ni razlila po travnikih in njivah. Snoči okoli 22 pa se je začelo močno bliskati in grmeti. Prav zgodnji pojav bliska in treska. Po okoliških hribih je izginil sneg. Sv. Ahač in Kurešček kažeta svoja rebra. Zadaj v smeri proti Kočevju pa so bili gozdovi davi prav močno pobeljeni, kar je znamenje, da je v gotovih krajih snoči močno snežilo, posebno okoli Kočevja. Zadržne deževje je povzročilo, da so morali že v soboto na Špiči zapornice odpreti in zato regulacijska dela v strugi Ljubljanice popolnoma počivajo.

V zvezi s temi tekmi se vrši v soboto dopoldne ob 10 na Jesenicah konferenca delegatov akademskih smučarskih klubov jugoslovanskih univerz, ki bo razpravljala o ustanovitvi enotne akademске smučarske zveze.

Damsko akademsko prvenstvo

V soboto in ponedeljek se pa vrši v Planici na pobočju Cipernika državno prvenstvo jugoslovanskih akademskih klubov v alpski kombinaciji, in sicer v soboto smuk, v ponedeljek pa slalom.

Akademске smučarske tekme so zaključijo s tekmo na 15 km. ki bo v ponedeljek, dne 15. t. m. popoldne v Planici.

Od tu in tam

»Jutroc«, najbolje informirani dnevnik dravske banovine prinaša danes iz zagrebskega »Jutarnjega lista« poročilo, da je bila v nedeljo v Mariboru konferenca neke politične skupine. Če bi pisec »Jutrovec« novice vest v »Jutarnjem listu« vsaj dvakrat prečital, bi moral vedeti, da je bila konferenca v Ljubljani. Sicer pa »Jutroc« ne bi bilo treba hoditi po informacije o ljubljanskih dogodkih v zagrebske liste. Lahko bi že tudi iz včerajšnjega »Slovenskega doma« spoznal, da je bila neka politična konferenca v Ljubljani, ne pa v Mariboru.

Bakra proizvaža naša država toliko, da je prva v Evropi. Na vsem svetu pa je šele sedma. Naš največji bakreni rudnik je Bor v Srbiji.

Zgledu dveh poslanecv, ki sta bila izvoljena na listi dr. Mačka, ter sta pred dnevi prišla v Narodno skupščino, je sledil tudi tretji, namreč poslanec Gjoka Petković, pristaš Ljube Davidoviča, in izvoljen v okraju Svilažnac. Tudi on pravi, da so ga k temu koraku pripravili njegovi volilci.

V Beogradu se je danes dopoldne pred sodiščem začela razprava proti znanemu inženirju Stojanoviću, ki je, kakor znano, zlorabil mlado dekle Milo Dimitrijevičovo ter jo nato pripravil do samomora. Posledice tega zločina so bili tudi strelji, ki jih je dekletov oče na sodišču oddal na zapeljivec in nazadnje tudi sebi končal življenje. Inženir Stojanović je obtožen prestopka zvodništva.

Za Perzijo so se priglaševali izseljenikemu komisariatu v Zagrebu mnogi delavci zaradi vesti, ki so jih v tem smislu razširili beograjski časopisi. Komisariat pa jim je pojasnil, da se je angleška trdka, ki gradi transiransko železnico, obrnila na naše socialno ministrstvo z obvestilom, da rabi za svoja dela v Perziji le 100 specialistov, kamnosekov, zidarjev in minirjev. Ta skupina pa je bila hitro sestavljena in se že pripravlja na odhod. Za vse ostale, ki so se priglasili ali pa se še hočejo, pa je več kot gotovo, da pri tem podjetju dela ne bodo dobili.

80 milijonov dinarjev bo stala nova splošna bolnišnica, ki so za njo Zagrebčani že dali izdelati potrebne načrte. Država bo k tem stroškom prispevala večji del, občina pa bo morala dati zemljišče zastonj.

Prvo nagrado za postavitev spomenika poljskemu maršalu Pilsudskemu v Katovicah je dobil hrvatski kipar Anton Avguštinčič. Čeprav pa je dobil prvo nagrado (10.000 zlotov) in mu tudi vsa javnost dejansko priznava prvo nagrado za odgovarjajočo, so se vendar pojavili glasovi, da izvedbe spomenika ne bo dobil. Temu se upirajo baje poljski umetniki, ki zahtevajo izvedbo spomenika zase.

Uvažanje banatskih vin in podražitev modre galice sta dve glavni hibi, s katerima se mora vsaj v zadnjem času boriti naše vinogradništvo. Kar pa je najzlastnejše, je pa to, da so ta banaska vina dostikrat — posebno tista, ki jih vozijo k nam — še dosti slabša, kakor pa naše vino, ki ga v Slovenskih gorah dobivajo iz šmarnice. Naši vinogradniki pa na ta račun ne morejo izvažati drugim niti svojih najboljših vrst vina. Druga nesreča je, kakor rečeno, podražitev modre galice za celih 30%. Napovedujejo pa še večje zvišanje te cene. Ker si mnogi od naših vinogradnikov ne morejo kupiti galice za škropljenje svojih vinogradov, so prisiljeni puščati vinorodne gorice v nemar in mirno čakati njihovega propadanja. To je velik udarec posebno za tiste, ki jim je vinogradništvo edini njihov vir dohodka. Tuja vina pa poleg tega jemljejo našim domačim dosedanjim sloves.

Upravno sodišče v Beogradu je izdalo kaj zanimivo odločbo glede posestev cerkev v Vojvodini. Davčna uprava je namreč zahtevala, da morajo tudi ta posestva plačevati odmerjeni jim prometni davek. Upravno sodišče pa je odločilo, da od teh posestev ni treba plačevati nobenega davka, ker so posestva državna last in jih imajo te cerkve le v užitku. Očitno gre za posestva raznih nekatoliških cerkev.

Splitko pristanišče bodo menda res začeli razširjevati. Na konferenci strokovnjakov v Splitu je bilo sklenjeno, da bo občina prevzela pobudo za ta prepotrebna dela.

V Beograd so prišli zastopniki sadilec tobaka s predsednikom svojega združenja frančiškanom dr. Mandičem, da bodo na pristojnih ministrstvih izposlovali povečanje števila tobačnih sadik za prihodnje leto. Hercegovina zahteva, da se ji dovoli nasaditi še 100 milijonov tobačnih stebel več.

Zagrebski teniški igralci se še vedno mude v Južni Afriki. Te dni so spet odigrali reprezentančno tekmo z zastopstvom Južne Afrike in zmagali s 7:5. Tamkajšnji časopisi so baje polni hvale o kakovosti in izredni višini Zagrebčanov, ki so obenem reprezentanti Jugoslavije v tem belem sportu.

Preteklo leto je bilo vsekakor znak dvigajočega se gospodarstva, kar dokazuje tudi dejstvo, da je bilo v Jugoslaviji lani ustanovljenih kar 44 novih delniških družb z glavnico 153 milijonov dinarjev. 34 že obstoječih delniških družb pa je povišalo svoje delniške glavnice za 204 milijone dinarjev. Konjunktura na tržišču kapitala je gotovo odsev splošnega zboljšanja. Številke o gibanju kapitala pri nas so približno enake onim iz l. 1930, ki je bilo zadnje leto pred veliko svetovno krizo.

V Kolih pri Banjaluki so si bili sosede bratje Gojič in Jurij Jovič vedno v laseh. Zaradi majhnih in nepomembnih stvari so se večkrat stepli. Najhujše je bilo pa pred nekaj dnevi, ko so se udarili spet zaradi malenkosti. Brata Gojiča sta uporabljala kar vile in sta z njimi nekajkrat prebodla Jovičeva, da je umrl.

Zaradi ženskih las sta prišli pred sodišče v Zagrebu dve: gospodinja trgovka Marijana Bogadi in njena služkinja Julka Babič. Prva je bila obtožena, druga pa tožiteljica. Gospodinja je hotela svojo služkinjo na vsak način prepričati, da bi si dala odrezati dolge lase in narediti modernejšo frizuro. Ker ni šlo z besedo, je gospodinja vzela škarje in služkinji odrezala šop las. Tej ni preostajalo drugega, kakor da je šla k brivcu in si tam dala odrezati še ostale lase. Potem pa je šla tožiti gospodinjino, vendar pa ji sodišče ni priznalo nobene odškodnine, ker se ji baje ni posrečilo dokazati, da ji je gospodinja v zli nameri odrezala lase.

Naročajte Slovenski dom!

PREDSEDSTVO MESTNE OBČINE LJUBLJANSKE

NAZNAJNA, DA JE NA SVOJEM GRADIČU NA OKROGLEM UMRL

ČASTNI MEŠČAN LJUBLJANSKI

MSGR.

TOMO ZUPAN

APOSTOLSKI PROTONOTAR,
PAPEŽEV TAJNI KOMORNIK LTD.,
ODLIKOVAN Z REDOM SV. SAVE
III. STOPNJE

NA VERSKEM, KULTURNEM, NARODNOSTNEM, LITERARNEM IN GOSPODARSKEM POLJU VELEZASLUŽNEGA POKOJNIKA BO LJUBLJANA OHRANILA VEDNO V ČASTNEM SPOMINU

V LJUBLJANI, DNE 8. MARCA 1937

Deset let neprestanega zavora je možu povzročila

ženska ljubezen zaradi denarja

Neki italijanski državljani je preživel dolgo dobo svojega življenja v Ameriki, zadnjih deset let pa je prebival v newyorškem zaporu zaradi čudnega primera. Ko je prišel v Severno Ameriko, je bil precej reven, kakor skoraj vsak izseljenec, ki je komaj prejel prihranilo, da se je mogel prepeljati čez morje v najboljšem upanju, da tam denar kar sam leti skupaj. Kljub vsem težavam, s katerimi se je moral v začetku boriti, si je kmalu sezidal skromen dom in dobil neko stalno službo. Po desetih letih je poleg tega prihranil lepo vsoto denarja, ki je z velikim zadovoljstvom in velikimi nadami gledal nanj. Postal je nato tudi ameriški državljani. Vse je kazalo, da se bo zanj vsaj sedaj začelo malo bolj srečno življenje. Naučil pa se je kljub temu, da je preživel toliko časa v Ameriki, ni angleškega jezika. Zanimal se tudi ni za ameriške zakonske predpise, najmanj pa za določbe zakonskega prava.

Nekoč pa se je — pravijo da po naključju — seznanil z nekim dekletom, o katerem se mu je zdelo, da jo bo mogel imeti rad kot svojo bodočo ženo. Ker je imel precej denarja prihranjenega, se je dekletu tudi nekaj dopadel. Pristala je tudi ona kmalu na to, da sklene zakon.

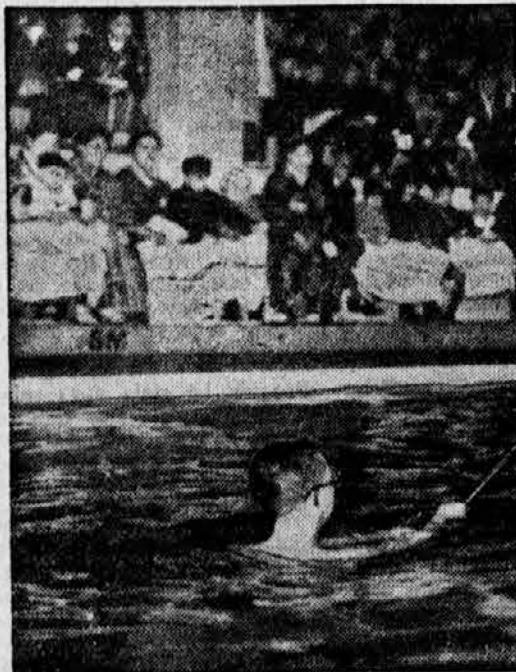
Sreča v zakonu je trajala le dobrih pet mesecev. Žena se je šele sedaj pokazala v vsej svoji

pravi luči. Uganjala je razkošje, kakršno tudi v Ameriki ni vedno v navadi. Mož, ki je imel ženo rad, je žrtvoval precej prihranjenega denarja, samo da bi ustregel ženi. Vsakega denarja pa je tudi kmalu konec. Ko ga je zmanjkalo tudi pri teh dveh zakonih, je bilo to za razvajeno ženo že povod, da najde poti iz zakonskega življenja zopet v prostost. Zahtevala je ločitev zakona. Ker pa mož ni imel denarja, da bi plačal odveta, je bila ločitev zakona izvršena na njegovo škodo. Obsojen je bil, da plača vsak teden ženi za vzdrževanje 300 dinarjev.

Toda vse bi se še dalo na ta ali oni način urediti, če ne bi bil mož izgubil že v nekaj dneh svoje službe. Zato tudi ni mogel več plačevati ženi, kar mu je sodišče predpisalo. Žena ga je seveda takoj tožila, češ da ji ne plačuje dolžnega denarja. Mož je bil tedaj obsojen na tri mesece zavora. Kazen je sicer hitro prestal, vendar pa je, ko se je komaj pojavil na svobodi, kar naenkrat spet prišel na zatožni klop zaradi istega prestopa kot prej. Prebrisani advokat njegove žene ga je ponovno težko obremenil. Nesrečni mož ni znal niti toliko angleški, da bi sodnikom pojasnil, da on ne more plačevati zneskov ženi, ker da nima nikake službe in zaslužka. Bil je tako ponovno obsojen na zapor.

V zadnjih desetih letih se je ta igra ponavljala nešteto krat. Bil je neprestano obtoževan, obsojen in vselej tudi kaznovan. Vselej, kadar je zapustil zapor, se je že spet ponovno spravila nanj njegova žena in zahtevala, da plača, kar je dolžan. Zanj je pomenilo to isto, kakor če se sploh ne poizkusa več rešiti iz zavora, ker bi se moral itak vselej takoj vrniti nazaj.

Tako je ta usrečni italijanski izseljenec preživel v ameriškem zaporu celih deset let. Ni mu bilo namenjeno, da bi kdaj užival plačilo, ki si ga je zaslužil v mladih letih. Sedaj ga je smrt osvobodila tega večnega preganjanja svoje bivše »ljubeče« žene.

Na Japonskem se sabljajo tudi v vodi.

Ura bije in kaže do 24

Ljudje se še kar ne morejo navaditi, da bi računali popoldanski in večerni čas od 13. do 24. ure. Kar nekam tuje se to sliši, čeprav je ta novost morebiti v nekaterih ozirih celo praktična. No, pa saj to ni edina novost, ki se ji ljudje trdovratno upirajo. Pri skoraj vsaki drugi se dogaja isto. Kljub temu, da je vendar tudi že dosti takih, ki so se kaj kmalu, deloma tudi prisiljeno naučili računati čas do 24. ure, pa se vendar še ni prejel vpeljati tudi ta novost, da bi ure po zvoniških napovedovalce popoldanski in večerni čas z udarci od 13 do 24. Ta novost je bila vpeljana šele zadnje dni, ko se je nekemu urarju iz Magdeburga posrečilo konstruirati takšno uro, ki bije do 24. Ta izum mu je dal dela za celih pet let. Ura ima tudi to posebnost, da sta na njej dve plošči s številkami. Na prvi so številke od 1 do 12, na drugi pa od 13 do 24. Plošči sta druga nad drugo in se dasta s pomočjo neke priprave, ki jo dosedaj še skrbno drži v tajnosti izumitelj sam, premikati druga preko druge. Pravijo celo, da je mogoče z najmanjšimi sredstvi na vsaki drugi uri, mehaniki ali električni, vpeljati to novost dveh urinih plošč in štetja dnevnega časa od 1 do 24.

72 let v postelji

Pred kakšnim tednom dni je v italijanski vasi Comazzano pri Florenci umrla neka ženska po imenu Italia Tognetti. Daleč naokrog so smatrali vsi ljudje, da si je, če katera druga, ta ženska prav gotovo zaslužila v svojem življenju ime svetnice. Zadnjih trideset let je preživela v postelji,

ki je ni mogla zaradi težke bolezni zapustiti niti za kratko dobo. Ves ta čas je vdana v božjo voljo mirno pričakovala smrti, ki pa se je le ni hotela usmiliti prav do zadnjih dni.

Ko je ta ženska sedaj umrla, je šel glas o njej še posebno hitro po deželi. Pri tem pa se je zvedelo tudi še za neko drugo žensko, ki si je gotovo vsaj tako zaslužila ime svetnice, kakor prej omenjena 30 letna bolnica. Njena usoda je bila še mnogo bolj žalostna in še bolj usmiljenja vredna. Ta ženska se piše Elizabeta Quilici in je stara danes 90 let. Človeku se kar malo neverjetno zdi, ko sliši, da je ta ženska preživela na bolniški postelji celih 72 let. Če pomislimo na njeno žalostno usodo, pač malo bolj težko rečemo, da Elizabeta Quilici danes slavi 90 letnico. To slavlje in veselje te ženske je pač čisto nekaj drugega, kakor si ga imajo navado privoščiti ob svojih jubilejih drugi, zdravi ljudje. Ko je bila stara 18 let, jo je bolezen položila na bolniško posteljo. Od takrat je celih 72 let skoraj nepremično ležala v postelji in da bi jo mogla zapustiti vsaj samo za nekaj časa, o tem ni bilo nikdar mogoče niti misliti. Zdravniki so se tako skoraj četrsto stoletja z največjo vestnostjo prizadevali, da bi ugotovili vsaj to, kakšno bolezen ima ta ženska, toda niti to se jim do danes ni posrečilo. Slutijo le in samo slutijo, da je ženska otrpnila hrbtne možgane.

Devetdesetletna mučenica Elizabeta Quilici je doma v vasi Massaciucoli. Za vsakega, ki jo obišče, ima dobro besedo. Cerkev je pred nekaj leti tudi že dovolila, da se sme opravljati v njeni sobi služba božja. Pri vseh okoliških ljudeh vlada prepričanje, da prinaša blagoslov, ki ga podeljuje ta ženska, veliko srečo. Ob 90 letnici gotovo ne bo malo onih, ki ji bodo prišli čestitat.

Addis Abeba postaja sodobna

Tudi v Addis Abebi so doživeli zadnje dni veliko posebnost. Pred zadnjo abesinsko-italijansko vojno bi bil težko kdo mislil, da bodo že tako hitro tudi v Abesiniji gradili kino-dvorane, v katerih bo divji Abesinec lahko opazoval domače in tuje življenje na platnu. Pred nekaj dnevi se je sedaj to posrečilo. V Addis Abebi, v središču in glavnem mestu tega bivšega zadnjega cesarstva črncev, so torej te dni že zavrteli prvič kino. Dvorana tega kinogledališča je precej velika in ima 1200 sedežev. Nekaj večja je torej le, kakor pa naša ljubljanska velika unionska dvorana. Stavba sama je zgrajena čisto preprosto, brez kakšnih umetniških linij, vendar pa je opremljena z najmodernejšimi aparati. Kot prvo predstavo so predvajali film »Vivere«, ki so ga na platnu gledali prav malo prej tudi v Rimu prvič in o katerem pišejo, da je imel velik uspeh. Na to prvo kino predstavo v abesinski prestolnici bi bil prav gotovo prišel tudi abesinski podkralj maršal Graziani, če ne bi bil pred dnevi nanj izvršen atentat, pri čemer je dobil tako težko poškodbo, da je še sedaj nujno navezan na zdravniško oskrbo. Ker ga k predstavi ni bilo, so mu navzočni poslali pozdravno brzojavko, v kateri mu žele tudi skorajšnjega okrevanja.

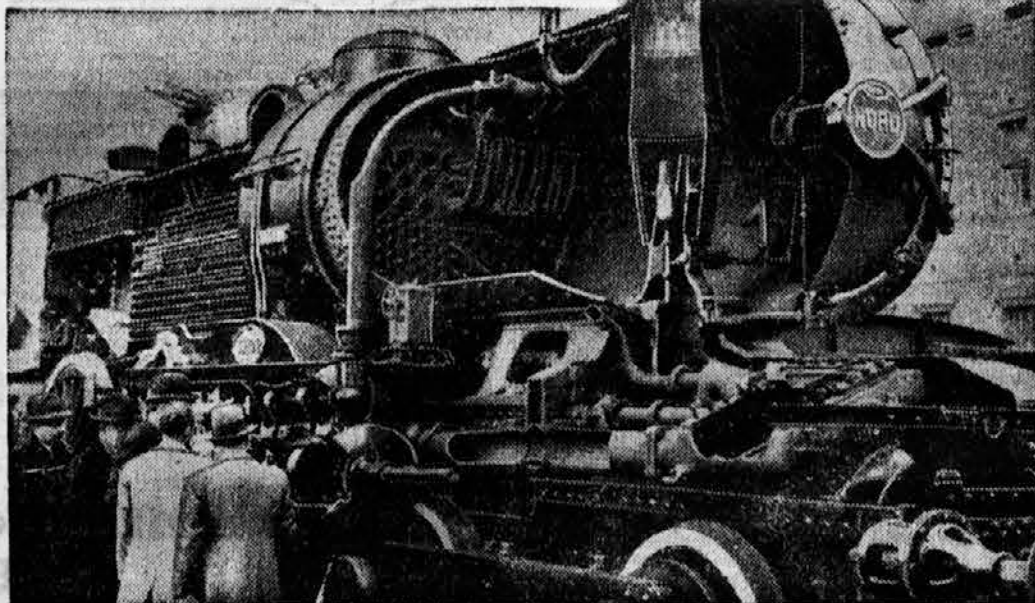
Tako je sedaj glavno abesinsko mesto Addis Abeba dobila poleg telefonske centrale ter tipičnih italijanskih kavarn in pločnikov ob ulicah tudi najmodernejši kino.

Tudi mišim diše jurji

Zupan iz Priboja pri Tuzli, ki je gotovo eden najvestnejših davkoplačevalcev v vsej državi, je imel pri zadnjem obroku precej smole, kar za 14 jurjev. Da bi pokazal, kako v redu je treba plačevati davke — saj on je hotel dati kot zupan zgled drugim — je imel že nekaj časa sem pravljen denar, da z njim plača obrok. Čakal je samo še na davkarja, kdaj se bo oglasil pri njem. Tam menda pobirajo drugače davke kot pri nas. Ko je končno davkar le prišel, je zupan hitro skočil po denar, toda na svoje veliko začudenje in žalost je opazil, da so mu miši požrle vseh 14 jurjev, ki jih je imel zavite v rutico od takrat, ko je prodal zadnjikrat slive. Rutico je tedaj zavil še v papir in vse skupaj položil v kovčeg ter čakal v trdnem prepričanju, da je spravil denar na čim bolj varno mesto, na davkarja. Od jurjev mu je ostal sedaj le še na drobne košče raztrgan papir. Jurji so pač masetni, da so dišali še mišim.

Obvezni gospodinjski tečaji na Danskem

Na Danskem so v zadnjem času ženske organizacije sklenile, da se morajo vse mlade Dancinke vpisati v poseben gospodinjski tečaj, ki bi se ga udeleževala dekleta od svojega 14. do 16. leta. Ta tečaj naj bi bil strogo obvezen za vse in naj ne bi poznal nikakršnih izjem. Svoj sklep so danske ženske organizacije poslale na prosvetno ministrstvo, da pove o njem svoje mišljenje. Če bo ta zakon sprejet, se bodo morale Dancinke res vpisati v omenjeni dvoletni gospodinjski tečaj. Ko bodo ta tečaj končale in dobile izprizbevalo, jih bodo za nekaj časa namestili pri raznih ro-

Na letošnji pariški razstavi bodo kazali tudi lokomotive v prerezu.

binah, kjer bodo, kot bi prakticirale, izvrševale vse domače posle, ki pripadajo ženskam. Za čas te prakse bodo dobivale tudi plačo po gotovi tarifi. Za financiranje in izvedbo teh načrtov bo pa treba seveda denarja. Ustanovljen bo zato poseben fond, v katerega bodo plačevali svoje prispevke vsi oni, ki so stari že 25 let, pa še niso poročeni.

Obvestila

Prečno poljske skladbe bomo slišali na intimnem koncertu v petek, dne 12. t. m. v mali filharmonični dvorani. Izvajali jih bodo, in sicer samospespe ga, Milena Verbičeva, klavirske skladbe pa znana naša izvrstna pianistka Marta Ostercova ter pianist Pavel Šivic. Na programu je zastopani poleg Poljakov tudi argentinski avtor, zato ima večer naslov »Večer poljske in argentinske glasbe«. Sedeži v predprodaji v knjižarni Glasbene Mstice.

Ljudska univerza v Ljubljani. V sredo, 10. t. m. bo predaval univ. prof. dr. Franc Kidrič o Trubarju. Predavanje se bo vršilo v mali dvorani Filharmoničnega društva. Pričetek ob 20. uri. Vstopnine ni.

Varstvo prirode in zaščitni parki. Prirodoslovno društvo priredi danes, v torek 9. t. m. ob 18. uri v predavalnici mineraloškega inštituta zanimivo predavanje o **varstvu prirode in zaščitnih parkih**. Predava g. priv. docent dr. Valter Bokinc. Pokazal nam bo ob številnih diapozitivih, kako so si zaščitne parke uprili zlasti v Ameriki in Afriki, pa tudi po raznih evropskih deželah, ki jim v tem oziru prednjači Švica. Slišali pa bomo tudi, kakšen odmev je našla misel o varstvu prirode pri nas in kaj smo doslej storili, da zaščitimo domače prirodne lepote in znamenitosti. — Vstopnina 4 Din, za dijake 2 Din.

Znanstveno predavanje Prirodoslovnega društva v Ljubljani bo v petek, dne 12. t. m. ob 18. uri v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi, prišlo. Predaval bo g. priv. docent dr. Božo Šterli o temi **Nočva definicija pojma antropološke rase**. Dostop vsakomur prost.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 9. marca: 11 Soliska ura: V teletilni tovarni — reportaža (vodi Maks Stupica, strok. učitelj) 13 Uvertura (plošč) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Vreme, poročila — 13.45, spored, obvestila — 13.15 Radijski orkester: Pester spored — 14 Vreme, borza — 18 Pevski koncert gđe. Vande Zihnerl, pri klavirju: g. prof. M. Lipovšek — 18.40 Višek islamske kulture pod Abbasidi (g. urednik Franc Terseglav) — 19.45 Vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Skromnost našega velikana (Ljubomir Kostić) — 19.50 Zabaval zvočni tednik — 20 Griegove skladbe na ploščah — 20.15 Björnsterne Björnson: Preko naše moči, člani rad. igr. družine — 21.15 Grieg: Peer Gynt suita (plošč) — 22.45 Vreme, poročila, spored — 22.15 Laha glasba (Radijski orkester).

Drugi programi

Torek, 9. marca: **Belgrad:** 19.50 Violina. 20.35 Narodne pesni. 21.00 Massenetova opera »Werther«. — **Zagreb:** 20. Opera. **Dunaj:** 17.25 Opera. 22.30 Plesna glasba. — **Budimpešta:** 20.15 Laha glasba. 21.50 Violina. 23. Plesna glasba. — **Trst-Milan:** 17.15 Klavir. 20.40 Citre. 21. Orkestralna glasba. — **Rim-Bari:** (Berlin) 21. Rosinijeva opera »Italijanka v Alžirju«. — **Praga:** 19.23 Radijski potpuri. 21. Simfonični koncert. — **Varšava:** 20.15 Simfonični koncert. — **Königsberg:** 20.10 Henarjeva igra iz nemških kolonij »Vzhodnoafriški podkralji«. — **Berolinster:** 20.15 Simfonični koncert. — **Sottens:** 20. Couperinov koncert. 20.40 Komorna glasba. — **Monte Ceneri:** 20. Debussyeva sonata. — **Bukarešta:** 21.45 Rimski Korakovski »Šeherezada«. — **Paris Radio:** 21.30 Bizetova opera »Carmen«. — **Bruselj** (francoski): 21. Ofenbadsova opereta »666«.

J. Jurca:

14

Beg čez Azijo

Drugi karavani je poveljeval konzul z po-ročnikom Waldmannom. Njej se je imelo čez nekaj dni priključiti 15 do 20 bogatih Perzov, ki so hoteli zaneti revolucijo, zdaj, ko jim je vse spodletelo, pa so se namenili bežati z nami.

Naša karavana se je zelo počasi pomikala. Prvi dan smo prišli le do 5 km oddaljenega gorovja. Tu sta stala dva karavan-seraja kot nekakšna vrata za pot čez gore. V desnem je bilo že polno razbojnikov, od katerih smo pričakovali, da nas napadejo. Levega smo zasedli mi.

Karavan-seraj je velik prostor, ograjen s 4 do 5 m debelim zidovjem, ki je znotraj spremenjeno v sobe za potnike. Visoko je to zidovje 8—12 m. Navadno ima tak prostor obliko kvadrata, na katerega vogalih so visoki stolpi s strelnimi linami. Vrh zidovja, ki je tako široko, da bi lahko z vsakim vozom s ena peljal naokrog, je spredaj obdan s poldrug meter visokim zidom in 60—80 cm debelim. Prav tako kot stolpi ima tudi ta zid okoli in okoli strelne line.

Karavan-seraji so v Perziji za varnost karavan zelo potrebni. Sprednja stena ima visoko in močna vrata, ki se ponoči zapirajo, kadar je karavana notri. Sredi dvorišča je vodnjak, da se lahko živina napoji. Dočim so stari karavan-seraji zidani ponajveč iz blata, so novi iz opeke. So tako rekoč trdnjave, ki stoji ob vseh večjih cestah z vmesnimi razdaljami, kakor je pač svet obljuden. Karavan-seraj je z eno besedo to, kar je pri nas železniška postaja.

Mi smo torej nočevali v levem, razbojniki pa v desnem karavan-seraju. Da nas nameravajo napasti, smo vedeli, toda ne, kje se bodo spustili z nami v boj.

Drugo jutro razbojnikov v nam nasprotnem poslopju že ni bilo več. Očitno so nas hoteli napasti

v gorah. Preiskovali smo teren pred karavano, a nismo nikjer nič sumljivega zasledili.

Noč nas je dohitela v gorah, kjer smo tudi prenočili ne da bi dobili kaj za pod zobe zase ali za živali. Zjutraj so bili častniki zelo veseli, da smo imeli tako mirno noč. Ker nas niso dozdaj napadli, nas menda tudi zdaj ne bodo. Gotovo se nas boje! Zajahali so konje in odjezdili naprej, da poiščejo okrepčila.

Tudi Becker je hotel biti med prvimi. Meni je naročil, naj ostanem pri karavani, ker mi bo že sam kaj preskrbel.

Previdno in počasi smo se pomikali za častniki. Ze smo dospeli na vrh, s katerega smo ugledali večjo ravan z vasio, obdano z visokim zidovjem. Od daleč smo še videli, kako so naše prve patrulje izginile v to trdnjavo.

Brezkrito smo se bližali vasi. Jaz sem še priganjal Perze, naj se podvzajo z mulami, da bomo prej notri. Imeli smo še par sto karakov, ko se je iznenada vsula na nas toča svinčenk. Kaj pa je to? Saj so vendar naši v vasi! Ali se jim je zmešalo? Kot bi trenil, so skočili naši vojaki s sedel. Nekaj se jih je že valjalo v krvi po pesku.

Mule so v splošni zmešnjavi drvele naravnost v vas. Skočil sem nazaj na konja in zdriljal, da prestrežem mulam pot. Na pomoč mi je prišlo kot Modrijan pa s Tirolec Bazanella. Z veliko težavo smo zapodili nekaj mul nazaj, ves čas obsipani iz vasi s krogli. Tu in tam se je kaka žival zadeta zvrnila in je beeno bila okrog sebe.

Ko smo se toliko oddaljili, da nas niso več dosegle krogle, smo se ustavili in jeli preiščevati, kaj naj storimo. Ali naj napademo vaso? Premalo nas je la pa tudi brezpomembno bi bilo, zagajati se v debelo zidovje, za katerim oprezo čaka sovražnik. Jaz sem svetloval, da se z mulami umaknemo nazaj v gore, kar smo tudi storili. Sklenili smo, da bomo tukaj prenočili, da nas bo lahko našel, ako se od naših še kdo vrne.

Okoli 11. ure, ko so že vsi trdno spali, sem bil prevzel stražo. Zdaj se lahko obogatiš! mi je nekaj

reklo. Nihče ne ve, koliko denarja še imamo. Lahko poiščem zabož z zlatom in ga zakopjem globoko v pesek. O priliki prideh ponj! — Nesametenik, kaj ti bo koristilo zlato, ko boš pa jutri morda že mrtev!

V bližini je nekaj zašumelo. »Stoj! Kdo je?« Ker ni nihče odgovoril, sem nameril puško. Toda, kaj, ko bi bil naš človek? Oprezno sem prisluškoval. Nekdo se mi je bližal. Pustil sem ga prav blizu. Bal se nisem, ker če bi jih bilo tudi več, bi jih lahko s kamenjem pobil, kaj šele s puško!

Ko je prišel bliže, sem spoznal, da je naš vojak. Bil je neki Slovak. Poklical sem ga in ko je prišel do mene, mi je povedal, da leži ob vaškem zidovju več naših mrtvih in ranjenih, ki si pa ne morejo sami pomagati. Ko se je splazil proč, je še videl, kako so prišli razbojniki z baklami in jih odnesli v vas.

Ponoči nas je poiskalo še par ranjencev. Zjutraj smo preostale nam zaboje natovorili in je mahnil nazaj proti Kirmanu. Medpotoma nas je srečal konzul s svojim spremstvom. Obrnili smo se zopet nazaj in odšli proti vasi. Dober kilometer pred vasio smo sneli puške in nasadili bajonete, potem pa, primerno oddaljeni drug od drugega, počasi obkoljevali vso, dokler nam niso prišli civilisti povedati, da so jo razbojniki že ponoči odkurili s svojim plenom v nasprotno gore.

V vasi smo našli naše ranjence in ujete častnike, ki so jih razbojniki do golega slekli. K sreči sem jim rešil nekaj mul z njihovimi prtljago in z nekaj rezervne obleke, tako da so se lahko oblekli. Kot smo ugotovili, smo imeli tri mrtve: nekega Ukrajince, Rumuna in Afganistanca. Težko ranjenih je bilo pet: trije Čehi in dva Poljaki.

Stabni zdravnik Becker pripoveduje. — Kako je umrl tovariš Modrijan z Vrhnike. — Na njegovem grobu.

Tistega dne nismo potovali naprej. Prenočevali smo v vasi, zjutraj izgotovili več nosil za ranjence

in jih nato transportirali na ta način, da smo nosilo pritrili na dve muli. V prvi večji vasi Baghin jih je konzul prepustil županu v oskrbo in bo izročil v plačilo več zabojev srebra. Ker so potrebovali zdravniško pomoč, je ostal pri njih naš asistent, Madjar po rodu, mi smo pa odhiteli proti Sirazu. Becker mi je pravil, da imajo v načrtu združitev z ljudmi nemškega konzula v Sirazu, ki ima na svoji strani celo tamošnjo žandarmerijo, oboroženo s topovi.

Becker mi je tudi pravil, kako zvito so jih zajeli razbojniki. »Ko smo prijezdili, nič hudega slutel, v vas, so nas čakali razbojniki v skriti ulici. Komaj so se vrata zaprla za nami, so nas tako epetno in hitro potegnili s sedel, da ni bilo časa ne kričati, še manj streljati. Se preden smo se zavedli, smo se že znašli v luknji nagi, povrh pa še z vezanimi rokami in nogami! Ista usoda je čakala tudi druge, ki so nam sledili, le vas, ki ste bili zadaj v večjem številu, se niso upali prijeti. Sklenili so, da vas pobijejo z obzidja, a vi ste se pravočasno umaknili. Razbojniki so nam vzile temu zagrozili, da nas bodo privezali za tarče vrh zidovja, ako boste še nadalje streljali v vas. Ko ste odšli, so zopet prišli do nas in spraševali, kje je nadporočnik Waldman, ki je streljal na njihovega župana in je postrelil njihove ljudi. Ker mu ni bil nihče podoben, so nas izpustili. Še prej pa so se temeljito ponorčevali iz nas. Kazali so nam ugrabljeno zlato in nas spraševali, če ga poznamo. Za večerjo so nam kot psom metali koščke kruha in dateline. Če si kaj uješ z usti, je bilo dobro, če ne, si bil lačen. Zdaj vidiš, kakšne svinje so Perzi, ki si jih ti tako zagovarjal!« Seveda sem molčal in si mislil svoje.

Ko smo prišli do večje vasi Rabat, je nekoliko rosil dež. Konzul je ukazal, naj si očistimo puške, ker ni izključeno, da nas bodo razbojniki zasledovali. Jaz sem bil hitro gotov s svojo puško, nakar sem skočil po vodo, da si skubam čaj. Iznenada je tedaj počil strel, za katerega se pa nisem zmenil.